

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (neljas koda)

5. oktoober 2005*

Liidetud kohtuasjades T-366/03 ja T-235/04,

Land Oberösterreich, esindaja: advokaat F. Mittendorfer,

Austria Vabariik, esindajad: H. Hauer ja H. Dossi, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hagejad

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M. Patakia ja U. Wölker, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

mille esemeks on komisjoni 2. septembri 2003. aasta otsuse 2003/653/EÜ, mis käsitleb geneetiliselt muundatud organismide kasutamist keelavaid siseriiklikke õigusnorme Ülem-Austria liidumaal EÜ asutamislepingu artikli 95 lõike 5 sätete alusel (ELT L 230, lk 34), tühistamise taotlus,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees H. Legal, kohtunikud P. Lindh ja V. Vadapalas,
kohtusekretär: ametnik C. Kristensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. märtsi 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

EÜ artikkel 95

- ¹ EÜ artikli 95 lõiked 4–7 sätestavad:

„4. Kui pärast seda, kui nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 30 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna

või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

5. Lisaks sellele ja ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, kui pärast ühtlustamismeetme võtmist nõukogus või komisjonis liikmesriik peab vajalikuks ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid siseriiklikke norme, teatab ta kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest komisjonile.

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 ja 5 osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 ja 5 osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahe-
mikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud.

7. Kui liikmesriik on vastavalt lõikele 6 volitatud säilitama või kehtestama siseriiklikke norme, mis erinevad ühtlustamismeetmest, uurib komisjon kohe, kas teha ettepanek selle meetme kohandamiseks.”

Direktiiv 90/220

- 2 Nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiivi 90/220/EMÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta (EÜT L 117, lk 15) eesmärgiks oli selle artikli 1 lõike 1 kohaselt ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid ning tagada inimese tervise ja keskkonna kaitse ühelt poolt geneetiliselt muundatud organismide (edaspidi „GMO-d”) tahtlikul keskkonda viimisel ja teiselt poolt GMO-sid sisaldavate või nendest koosnevate toodete turuleviimisel, kui need tooted on ette nähtud edasiseks tahtlikuks keskkonda viimiseks.
- 3 Direktiivi 90/220 artikkel 4 kohustas liikmesriike võtma kõiki vajalikke meetmeid selleks, et vältida GMO-de tahtliku keskkonda viimise või turuleviimisega seotud võimalikku ebasoovitavat mõju inimese tervisele ja keskkonnale.
- 4 Direktiivi 90/220 C osa (artiklid 10–18) sisaldas GMO-sid sisaldavate toodete turuleviimist käsitlevaid erisätteid. Nimetatud direktiivi artikli 11 lõike 5, loetuna koosmõjus sama artikli lõikega 1, kohaselt ei või ühtegi GMO-sid sisaldavat toodet keskkonda viia enne, kui selle liikmesriigi pädev asutus, kus toode esmakordselt turule viiakse, on pärast tootja või ühendusse importija taotluse esitamist andnud

selleks oma kirjaliku nõusoleku. Direktiivi artikli 11 lõigetes 1–3 täpsustati, mida taotluses tuli märkida, ja see pidi eelkõige võimaldama siseriiklikul ametiasutusel teha artikli 10 lõikes 1 nõutud riskianalüüsi. Riskianalüüs pidi eelnema nõusoleku andmisele.

5 Direktiivi 90/220 artikkel 16 sätestas:

„1. Kui liikmesriigil on õigustatud põhjus arvata, et toode, mille kohta on esitatud nõuetekohane taotlus ja saadud käesoleva direktiivi kohane kirjalik nõusolek, kujutab endast ohtu inimese tervisele või keskkonnale, võib ta ajutiselt piirata toote kasutamist ja/või müümist oma territooriumil või keelata selle. Ta teatab sellest viivitamata komisjonile ja teistele liikmesriikidele ning põhjendab oma otsust.

2. Lõppotsus küsimuse kohta võetakse vastu kolme kuu jooksul artiklis 21 ettenähtud korras.”

Direktiiv 2001/18

6 Pärast korduvat muutmist tunnistati direktiiv 90/220 kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiviga 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 77). Selle direktiivi eesmärgid on samad.

- 7 GMO-de tahtlikuks keskkonda või turule viimiseks kehtestati lubade andmise kord. Igaüks, kes soovib saada luba, peab eelnevalt hindama tervise- ja keskkonnanariske. Direktiivi 2001/18 artikli 4 lõike 3 kohaselt:

„Liikmesriigid ning vajaduse korral ka komisjon tagavad, et potentsiaalset kahjulikku toimet inimeste tervisele ja keskkonnale, mis võib otse või kaudselt tuleneda GMOde geeniülekandest muudesse organismidesse, hinnatakse nõuetekohaselt iga juhu puhul eraldi. Kõnealune hindamine tehakse II lisas ettenähtud korras, kusjuures arvestatakse keskkonnamõjusid vastavalt keskkonda viidava organismi iseloomule ja vastuvõtvale keskkonnale.”

- 8 Direktiiviga 2001/18 kehtestatakse kaks eraldiseisvat korda tootena või toote koostises esineva GMO tahtlikuks keskkonda viimiseks muul eesmärgil kui nende turuleviimine.
- 9 Enne 17. oktoobrit 2002 direktiivi 90/220 alusel antud nõusolekuid tootena või toote koostises esineva GMO turuleviimiseks võib enne 17. oktoobrit 2006 direktiivi 2001/18 artikli 17 lõigetes 2–9 sätestatud lihtsustatud menetlust järgides uuendada.
- 10 Direktiivi 2001/18 artikkel 23 pealkirjaga „Kaitseklausel” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui liikmesriik jõuab pärast nõusoleku andmise kuupäeva ilmnenuid uue või täiendava teabe põhjal, mis mõjutab keskkonnanariski hindamist, või olemasoleva teabe ümberhindamise tulemusena uute või täiendavate teaduslike teadmiste põhjal,

üksikasjalikult põhjendatud arvamusele, et tootena või toote koostises esinev GMO, mille kohta on esitatud nõuetekohane taotlus ning saadud kirjalik nõusolek käesoleva direktiivi alusel, kujutab endast ohtu inimeste tervisele või keskkonnale, võib kõnesolev liikmesriik selle tootena või toote koostises esineva GMO kasutamist ja/või müüki oma territooriumil ajutiselt piirata või selle ära keelata.

Liikmesriik tagab, et tõsise ohu puhul võetakse tarvitusele erakorralised abinõud, nagu on turuleviimise peatamine või lõpetamine, sealhulgas üldsuse teavitamine.

Liikmesriik teeb viivitamata komisjonile ja teistele liikmesriikidele teatavaks käesoleva artikli alusel võetud meetmed ning põhjendab oma otsust, esitades keskkonnariski hindamise ülevaate, millest selgub, kas ja kuidas tuleks nõuandes [nõusolekus] esitatud tingimusi muuta või kas nõuanne [nõusolek] tuleks kehtetuks tunnistada, ning vajaduse korral uue või täiendava teabe, millele otsus tugineb. [täpsustatud tõlge]

2. Küsimus otsustatakse 60 päeva jooksul artikli 30 lõikega 2 sätestatud korras. [...]"

Vaidluse taust

- ¹¹ Austria Vabariik teavitas 13. märtsil 2003 komisjoni Land Oberösterreich'i seaduseelnõust Oberösterreichisches Gentechnik-Verbotsgesetz 2002, millega keelustati geenitehnoloogia (edaspidi „teavitatud meede”). Teavitatud meetme eesmär-

giks oli keelata GMO-dest koosnevate või neid sisaldavate seemnete ja taimede viljelus ning jahi või kalastuse eesmärgil geneetiliselt muundatud loomade kasvatus ja keskkonda viimine. Teatamisega taotleti EÜ artikli 95 lõike 5 alusel erandit direktiivi 2001/18 sätetest. Taotlus tugines aruandele pealkirjaga „GVO freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten” (GMO-vabad põllumajanduspiirkonnad: stsenaariumide ja rakendusmeetmete kontseptsioon ning nende analüüs).

- 12 Komisjon palus Euroopa Toiduohutusametil (edaspidi „EFSA”) esitada Austria Vabariigi poolt viidatud teadusandmete tõendava iseloomu kohta arvamuse vastavalt 28. jaanuari 2002. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toiduvalmistamise õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, lk 1; ELT eriväljaanne 15/06, lk 463), artikli 29 lõikele 1 ja artikli 22 lõike 5 punktile c.
- 13 EFSA jõudis oma 4. juuli 2003. aasta arvamuses (edaspidi „EFSA arvamus”) järeldusele, et nimetatud andmed ei sisalda mingisugust uut teaduslikku tõendit, mis võiks õigustada Land Oberösterreich’is GMO-de keelamist.
- 14 Neil asjaoludel võttis komisjon vastu 2. septembri 2003. aasta otsuse 2003/653/EÜ, mis käsitleb geneetiliselt muundatud organismide kasutamist keelavaid siseriiklikke õigusnorme Ülem-Austria liidumaal EÜ asutamislepingu artikli 95 lõike 5 sätete alusel (ELT L 230, lk 34; edaspidi „vaidlustatud otsus”).

- 15 Vaidlustatud otsuse kohaselt ei esitanud Austria Vabariik uusi teaduslikke tõendeid ega tõestanud seda, et Land Oberösterreich'is oleks pärast direktiivi 2001/18 vastuvõtmist ilmnenud ainuomane probleem, mille tõttu tekkis vajadus võtta teavitatud meede. Kuna EÜ artikli 95 lõikes 5 ette nähtud tingimused ei olnud täidetud, jättis komisjon Austria Vabariigi eranditaotluse rahuldamata.

Menetlus ja poolte argumendid

- 16 Esimese Astme Kohtu kantseleisse 3. novembril 2003 saabunud avaldusega esitas Land Oberösterreich hagi, mis on registreeritud numbri T-366/03 all.
- 17 Euroopa Kohtu kantseleisse 13. novembril 2003 saabunud avaldusega esitas Austria Vabariik hagi, millele anti kohtuasja number C-492/03.
- 18 Euroopa Kohtu 8. juuni 2004. aasta määrusega saadeti nimetatud kohtuasi vastavalt nõukogu 26. aprilli 2004. aasta otsuse 2004/407/EÜ, Euratom, millega muudetakse Euroopa Kohtu põhikirja käsitleva protokoll artikleid 51 ja 54 (ELT L 132, lk 5; ELT eriväljaanne 01/05, lk 85), artikli 2 sätetele lahendamiseks Esimese Astme Kohtule. See registreeriti numbri T-235/04 all.
- 19 Esimese Astme Kohtu neljanda koja esimehe 22. veebruari 2005. aasta otsusega liideti kohtuasjad T-366/03 ja T-235/04 pärast poolte ärakuulamist suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklile 50.

20 Esimese Astme Kohus (neljas koda) otsustas ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal avada suulise menetluse ning esitas Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames Austria Vabariigile ja komisjonile kirjalikult mõned küsimused.

21 Pooled esitasid oma kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele 17. märtsi 2005. aasta kohtuistungil.

22 Land Oberösterreich palub Esimese Astme Kohtul kohtuasjas T-366/03:

— tühistada vaidlustatud otsus;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

23 Austria Vabariik palub Esimese Astme Kohtul kohtuasjas T-235/04:

— tühistada vaidlustatud otsus;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

24 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul kohtuasjades T-366/03 ja T-235/04:

- jätta hagiid rahuldamata;

- mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Land Oberösterreich'i esitatud hagi vastuvõetavus

25 Kuigi komisjon ei ole Land Oberösterreich'i esitatud hagi vastuvõetavust vaidlustanud, tuleb märkida, et vaidlustatud otsus adresseeriti Austria Vabariigile. Kohtuasjas T-366/03 esitatud hagi vastuvõetavuse hindamiseks peab Esimese Astme Kohus vajalikuks omal algatusel kontrollida, kas otsus puudutab Land Oberösterreich'i EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses otseselt ja isiklikult.

26 Land Oberösterreich väidab, et tal on isiklik, Austria Vabariigi omast eraldi seisev huvi hagemiseks. Ta rõhutab, et põhiseaduse kohaselt ei kuulu teavitatud meede tema ainupädevusse. Peale selle kinnitab ta, et on otseselt ja isiklikult vaidlustatud otsusest puudutatud ja seega on kohtuasjas T-366/03 esitatud hagi vastuvõetav. Oma isikliku huviga seoses märgib Land Oberösterreich, et vaidlustatud otsus kahjustab tema autonoomset õigusloome pädevust vaatamata sellele, et teavitatud meede oli eelnõu staadiumis.

- 27 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saavad muud isikud peale nende, kellele otsus on adresseeritud, üksnes siis väita, et see otsus puudutab neid EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses isiklikult, kui see otsus mõjutab neid teatud neile eriomaste tunnuste või neid iseloomustavate faktiliste asjaolude tõttu, mis neid kõigist teistest eristavad, ning seeläbi eristab neid isiklikult analoogiliselt isikuga, kellele otsus on adresseeritud (15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann v. komisjon, EKL 1963, lk 197, 223, ja 28. jaanuari 1986. aasta otsus kohtuasjas 169/84: COFAZ jt v. komisjon, EKL 1986, lk 391, punkt 22). Selle sätte eesmärk on õigusliku kaitse tagamine ka sellele isikule, kes ilma akti adressaadiks olemata on sellest puudutatud nii, nagu ta oleks selle adressaat (11. juuli 1984. aasta otsus kohtuasjas 222/83: Commune de Differdange jt v. komisjon, EKL 1984, lk 2889, punkt 9).
- 28 Käesolevas asjas on Land Oberösterreich koostanud seaduseelnõu, mis ei kuulu tema ainupädevusse ja millele Austria Vabariik taotles EÜ artikli 95 lõike 5 alusel erandit. Seega ei mõjuta vaidlustatud otsus mitte ainult õigusakti, mille koostajaks Land Oberösterreich on, vaid takistab muu hulgas viimasel ka talle Austria põhiseadusliku korraga antud autonoomset pädevust tema äranägemise järgi teostada. Sellest tulenevalt on Land Oberösterreich vaidlustatud otsusest EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses isiklikult puudutatud (vt selle kohta 30. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas T 214/95: Vlaamse Gewest v. komisjon, EKL 1998, lk II-717, punkt 29 jj, ja 23. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades T 346/99, T-347/99 ja T 348/99: Diputación Foral de Álava jt v. komisjon, EKL 2002, lk II-4259, punkt 37).
- 29 Kuigi vaidlustatud otsus oli adresseeritud Austria Vabariigile, ei kasutanud ta selle teatavaks tegemisel Land Oberösterreich'ile mingisugust kaalutusõigust, nii et viimane on samuti vaidlustatud otsusest EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses isiklikult puudutatud (vt selle kohta 13. mai 1971. aasta otsus liidetud kohtuasjades 41/70–44/70: International Fruit Company jt v. komisjon, EKL 1971, lk 411, punktid 25–28).

- 30 Sellest tuleneb, et Land Oberösterreich'il on õigus vaidlustatud otsuse tühistamist nõuda.

Põhiküsimus

- 31 Hagejad toovad välja neli väidet, mis tulenevad vastavalt võistlevuse põhimõtte, põhjendamiskohustuse, EÜ artikli 95 lõike 5 ja ettevaatusprintsipi rikkumisest.

Esimene väide, mis tuleneb võistlevuse põhimõtte rikkumisest

Poolte argumendid

- 32 Hagejad heidavad komisjonile ette, et ta neid enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist ära ei kuulanud.
- 33 Kuigi Euroopa Kohus on otsustanud, et võistlevuse põhimõte ei ole EÜ artiklis 95 ette nähtud menetlusele kohaldatav (20. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-3/00: Taani v. komisjon, EKL 2003, lk I-2643), väidavad hagejad, et käesoleva juhu asjaoludel tuleb anda teistsugune vastus.

- 34 Esiteks puudutas eespool viidatud kohtuotsus Taani *v. komisjon EÜ* artikli 95 lõike 4 alusel esitatud eranditaotlust jõusolevale siseriiklikule meetmele. Kuna käesoleval juhul on teavitatud meede veel eelnõu staadiumis, oleks komisjon hagejate ärakuulamiseks saanud, ilma siseturu toimimist ja taotleja liikmesriigi huvi kahjustamata, läbi viia EÜ artikli 95 lõike 6 kolmanda lõigu kohase menetluse.
- 35 Teiseks, vastupidiselt sellele, kuidas komisjon eespool viidatud kohtuotsuse Taani *v. komisjon* aluseks olnud asjas toimis, ei piirdunud ta käesoleval juhul taotluse kohta otsuse tegemisega, vaid palus EFSA-lt ekspertiisi, millele vaidlustatud otsus tugineb. Seega oleks komisjon enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist pidanud EFSA arvamuse suhtes ära kuulama hagejate seisukoha. Kui neile oleks selleks antud võimalus, oleksid nad võinud selle arvamuse ümber lükata ja võimaldada komisjonil teistsuguse otsuse vastu võtta.
- 36 Komisjon vaidlustab need argumendid. Ta rõhutab, et Land Oberösterreich ei saa ärakuulamisõigusele tugineda, kuna ta ei olnud kõnealuse, ainult Austria Vabariiki puudutava menetluse osapool. Peale selle väidab ta, et võistlevuse põhimõte ei ole EÜ artikli 95 lõikes 5 sätestatud menetlusele kohaldatav (eespool viidatud kohtuotsus Taani *v. komisjon*, punkt 50).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 37 Euroopa Kohus on otsustanud, et võistlevuse põhimõte ei ole kohaldatav EÜ artikli 95 lõikes 4 viidatud menetlusele (eespool viidatud kohtuotsus Taani *v. komisjon*, punkt 50). Tuleb kontrollida kas EÜ artikli 95 lõikes 5 sätestatud menetlus allub teistsugusele reeglile, nagu väidavad hagejad.

- 38 Selles osas tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus põhjendas eespool viidatud kohtuotsuses Taani v. komisjon otsustatud asjaoluga, et EÜ artikli 95 lõikes 4 ette nähtud menetlust polnud algatanud mitte ühenduse institutsioon, vaid liikmesriik, ja institutsiooni otsus oli vaid vastus sellele algatusele. Nimetatud menetluse eesmärk on tegelikult ühenduse tasandil ühtlustatud meetmest erandeid tegevate siseriiklike normide heakskiitmine. Nagu tuleneb sõnaselgelt EÜ artikli 95 lõikest 4, mis kohustab liikmesriiki nimetama kõnealuste siseriiklike normide säilitamise põhjused, võib liikmesriik otsust, mille tegemist ta taotleb, taotluses oma soovi kohaselt põhjendada. Komisjon omakorda peab suutma talle antud tähtaja jooksul koguda vajaliku teabe, ilma et ta taotlejat liikmesriiki uuesti peaks ära kuulama (eespool viidatud kohtuotsus Taani v. komisjon, punktid 47 ja 48).
- 39 Eespool viidatud kohtuotsuse Taani v. komisjon (punkt 49) kohaselt toetab neid kaalutlusi ühelt poolt EÜ artikli 95 lõike 6 teine lõik, mille kohaselt siseriiklikud erandnormid loetakse kinnitatuks, kui komisjon teatud ajavahemiku jooksul otsust ei tee. Teiselt poolt, vastavalt nimetatud lõike kolmandale lõigule ei ole selle ajavahemiku pikendamine võimalik ohu korral inimese tervisele. Nende asjaolude põhjal järeldas Euroopa Kohus, et asutamislepingu koostajad tahtsid, et nii taotleja liikmesriigi huvides kui ka siseturu nõuetekohaseks toimimiseks viidaks EÜ artikli 95 lõikes 4 ette nähtud menetlus läbi kiiresti. Euroopa Kohus on leidnud, et see eesmärk oleks raskesti ühitatav teabe ja argumentide pikaajalise vahetamise nõudega (eespool viidatud kohtuotsus Taani v. komisjon, punkt 49).
- 40 Esimese Astme Kohus leiab, et need kaalutlused saab üle võtta ka EÜ artikli 95 lõikes 5 ette nähtud menetluse puhul. Sarnaselt EÜ artikli 95 lõikes 4 viidatud menetlusele algatatakse nimetatud menetlus liikmesriigi taotlusel selleks, et saada kinnitus siseriiklikele normidele, mis moodustavad ühenduse tasandil võetud ühtlustamismetmest erandi. Mõlemal juhul algatavad menetluse teavitavad liikmesriigid, kes võivad otsust, mille tegemist nad taotleavad, oma soovi kohaselt põhjendada. Samuti tuleb mõlemad menetlused taotleja liikmesriigi huvides ja siseturu nõuetekohaseks toimimiseks läbi viia kiiresti.

- 41 Vastupidiselt hagejate väitele ei võimalda asjaolu, et EÜ artikli 95 lõikes 5 sätestatud menetlus puudutab alles eelnõu staadiumis olevaid siseriiklikke meetmeid, seda menetlust sama artikli lõikes 4 ette nähtud menetlusest niisugusel määral eristada, et võiks leida, et selle suhtes saab kohaldada võistlevuse põhimõtet. Hagejad ei saa õigustatult väita, nagu oleks veel jõustumata siseriikliku meetme uurimise puhul kiire menetlemise kohustus väiksem, nii et komisjon võiks kergesti EÜ artikli 95 lõikes 6 ette nähtud kuuekuist ajavahemikku võistleva menetluse läbiviimiseks pikendada.
- 42 Esiteks on see argument vastuolus EU artikli 95 lõike 6 sõnastusega. Ühelt poolt kohaldatakse seda vahet tegemata EÜ artikli 95 lõikes 4 viidatud eranditaotlustele jõusolevate siseriiklike meetmete osas ja taotlustele, mis puudutavad eelnõu staadiumis olevaid meetmeid, millele kohaldatakse EÜ artikli 95 lõiget 5. Teiselt poolt võib selle sätte kolmandas lõigus ette nähtud võimalust — pikendada otsuse tegemise tähtaega kuni kuus kuud — kasutada vaid komisjon, kui seda nõuab küsimuse keerukus ja puudub oht inimese tervisele. Seega selgub, et EÜ artikli 95 lõike 6 kolmas lõik ei luba komisjonil otsuse tegemise tähtaega kuue kuu võrra pikendada vaid selleks, et EÜ artikli 95 lõike 5 alusel eranditaotluse esitanud liikmesriiki ära kuulata.
- 43 Teiseks ei ole hagejate argument kooskõlas EÜ artikli 95 lõike 5 ülesehitusega. Asjaolu, et see säte viitab siseriiklikule meetmele, mis ei ole veel jõustunud, ei vähenda huvi, et komisjon teeks talle esitatud eranditaotluse suhtes otsuse kiiresti. Menetluse kiiret läbiviimist soovisid asutamislepingu koostajad selleks, et kaitsta taotleja liikmesriigi huvi saada selgust kohaldatavates õigusnormides ning samuti huvi siseturu nõuetekohaseks toimimiseks.

44 Tuleb rõhutada, et selleks, et mitte kahjustada ühenduse õiguse kohustuslikku iseloomu ja ühetaolist kohaldamist, on nii EÜ artikli 95 lõikes 4 kui ka lõikes 5 ette nähtud menetluse eesmärk tagada, et ükski liikmesriik ei kohaldaks ühtlustatud normidest erinevat siseriiklikku õigust ilma selleks eelnevalt komisjonilt kinnitust saamata. Sellest seisukohast lähtudes ei erine EÜ artikli 95 lõike 4 alusel teavitatud siseriiklikele meetmetele kohaldatav kord märkimisväärselt EÜ artikli 95 lõike 5 alusel teavitatud, alles eelnõu staadiumis olevatele meetmetele kohaldatavast korrast. Mõlema menetluse puhul ei saa kõnealuseid meetmeid kohaldada seni, kuni komisjon ei ole erandit lubavat otsust teinud. EÜ artikli 95 lõike 5 mõjualas tekib see olukord tulenevalt ainuüksi meetmete laadist, mis on alles eelnõu staadiumis. Mis puudutab EÜ artikli 95 lõiget 4, siis see olukord tekib tulenevalt selle artikli poolt kehtestatud menetluse esemest. Euroopa Kohus on meelde tuletanud, et liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamismeetmed, mille eesmärk on kehtestada siseturu toimimine, kaotaksid oma mõju, kui liikmesriigid säilitaksid õiguse nendest meetmetest erandeid tegevaid õigusnorme ühepoolselt kohaldada. Seega on liikmesriigil EÜ artikli 95 lõike 4 alusel teavitatud siseriiklike õigusnorme lubatud kohaldada alles pärast komisjonilt kinnitava otsuse saamist (vt EÜ artikli 100a lõike 4 menetlusega seonduv analoogiline 17. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas C-41/93: Prantsusmaa v. komisjon, EKL 1994, lk I-1829, punktid 29 ja 30, ning 1. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-319/97: Kortas, EKL 1999, lk I-3143, punkt 28).

45 Mis puudutab hagejate argumenti, et käesoleva juhu asjaolud erinevad asjaoludest, mis olid aluseks eespool viidatud kohtuotsusele Taani v. komisjon, selle poolest, et komisjon ei piirdunud Austria Vabariigi edastatud teabe kohta otsuse tegemisega, vaid palus EFSA-l teha ekspertiisi, millele vaidlustatud otsus tugineb, siis see argument tuleb tagasi lükata. Kuna kõnealusele menetlusele võistlevuse põhimõtet ei kohaldata, siis ei ole see argument asjakohane.

46 Peale selle tuleb märkida, et võistlevuse põhimõtte kohaldatamatus ei tähenda seda, et komisjon peaks otsustama vaid eranditaotluse toetuseks esitatud andmetest

lähitudes. Eespool viidatud kohtuotsusest Taani *v.* komisjon (punkt 48) tuleneb vastupidiselt just see, et komisjon peab suutma talle antud tähtaja jooksul koguda vajaliku teabe, ilma et ta taotlejat liikmesriiki uuesti peaks ära kuulama.

- 47 Sellest järeldub, et esimene väide tuleb tagasi lükata, kuna see ei ole asjakohane, ilma et oleks vaja otsustada eriküsimust, kas Land Oberösterreich võis tugineda võistlevuse põhimõtte rikkumisele, kuigi ta oli haldusmenetluses kolmas isik.

Teine väide, mis tuleneb põhjendamiskohustuse rikkumisest

Poolte argumendid

- 48 Hagejate sõnul ei vasta vaidlustatud otsus EÜ artikli 253 nõuetele. Vaidlustatud otsuses ei tehta otsust teavitatud meetme kestuse kohta, mis on piiratud kolme aastaga. Samas on see küsimus otsustav selle meetme proportsionaalsuse hindamiseks. Direktiivi 90/220 alusel antud nõusolekute uuendamine peab toimuma direktiivi 2001/18 rangemaid kriteeriume silmas pidades enne 17. oktoobrit 2006. Hagejad toovad välja, et teavitatud meetme kestus piirdus kolme aastaga, et see kattuks nimetatud tähtaja möödumisega ning et vältida seda, et enne nõukogu poolt 1999. aastal otsustatud moratoriumi lõppemist kasutataks Land Oberösterreich'i territooriumil direktiivi 2001/18 keskkonnakaitse nõuetele mittevastavaid GMO-sid. Komisjon oleks pidanud vastama taotluse argumentidele, mille kohaselt direktiivist 2001/18 tulenev keskkonnakaitse tase on ebapiisav.

- 49 Komisjon vaidlustab tema poolt EÜ artikli 253 rikkumise. Ta väidab, et ei olnud vajalik võtta üksikasjalikku seisukohta teavitatud meetmete piiratud kestuse kohta, kuna see asjaolu ei ole EÜ artikli 95 lõike 5 tingimustel asjakohane.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 50 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab EÜ artiklis 253 nõutud põhjendus olema kohandatud asjaomase õigusakti laadiga ning sellest peab selgelt ja ühemõtteliselt ilmnema õigusakti autoriks oleva institutsiooni arutluskäik selliselt, et huvitatud isikuil oleks võimalik teada saada võetud meetme põhjused ja et ühenduse kohtul oleks võimalik teostada kohtulikku kontrolli (2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon v. Sytraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 63, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-159/01: Madalmaad v. komisjon, EKL 2004, lk I-4461, punkt 65).
- 51 Küsimust õigusakti põhjenduse kooskõlast EÜ artikliga 253 tuleb hinnata mitte üksnes selle sõnastuse alusel, vaid ka selle konteksti ja kõigi antud asja puudutavate õigusnormide alusel (14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-350/88: Delacre jt v. komisjon, EKL 1990, lk I-395, punktid 15 ja 16, ning 19. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-114/00: Hispaania v. komisjon, EKL 2002, lk I-7657, punktid 62 ja 63).
- 52 Kuigi komisjonil on kohustus põhjendada oma otsuseid märkides faktilised ja õiguslikud asjaolud, millest sõltub meetme õiguslik põhjendus ning kaalutlused, mis viisid otsuse tegemiseni, ei ole tal kohustust käsitleda kõiki haldusmenetluse jooksul tõstatatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid (27. novembri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-290/94: Kaysersberg v. komisjon, EKL 1997, lk II-2137, punkt 150).

- 53 Selleks et oleks täidetud EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustus, peab komisjoni EÜ artikli 95 lõike 5 alusel vastu võetud otsus sisaldama piisavat ja asjakohast viidet asjaoludele, mida võeti arvesse selleks, et teha kindlaks, kas erandi tegemiseks selles artiklis nimetatud tingimused on täidetud.
- 54 EÜ artikli 95 lõige 5 nõuab, et ühtlustamismeetmest erandit tegevad siseriiklikud normid peavad põhinema ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmnenu probleemi kajastavatel keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel ning et kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest teatatakse komisjonile. Kuna tegemist on ilmselgelt kumuleeruvate tingimustega, peavad need kõik olema täidetud, muidu jätab komisjon eranditaotluse rahuldamata (21. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-512/99: Saksamaa v. komisjon, EKL 2003, lk I-845, punktid 80 ja 81).
- 55 Käesolevas asjas tuleb sedastada, et komisjon esitas üksikasjaliku ja asjaoludele vastava argumentatsiooni, mis andis vaidlustatud otsuse adressaadile võimaluse teada saada faktilistest ja õiguslikest põhjendustest ning Esimese Astme Kohtule võimaluse teostada seaduslikkuse kontrolli.
- 56 Komisjon tugines Austria Vabariigi taotluse tagasilükkamisel kolmele põhilisele asjaolule. Kõigepealt ta leidis, et liikmesriik ei ole tõestanud, et teavitatud meede on õigustatud keskkonna kaitsega seotud uute teaduslike tõendite tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 63–68). Lisaks leidis komisjon, et teavitatud meede ei olnud õigustatud ainuomaselt Austria Vabariigis ilmneva probleemi tõttu (vaidlustatud otsuse põhjendused 70 ja 71). Lõpuks lükkas komisjon tagasi Austria ametiasutuste väited, millega püüti siseriiklikke meetmeid õigustada ettevaatusprintsibiiga, leides, et need argumendid on liiga üldised ega ole piisavalt põhjendatud (vaidlustatud otsuse põhjendused 72 ja 73).

- 57 Mis puudutab küsimust, kas komisjon rikkus EÜ artiklit 253, jättes võtmata seisukoha Austria Vabariigi argumentide kohta, millega viimane sisuliselt väidab, et teavitatud meede oli õigustatud keskkonnakaitse ebapiisava taseme tõttu kuni direktiivi 2001/18 artikli 17 lõike 1 punktis b toodud tähtaja möödumiseni enne 17. oktoobrit 2002 direktiivi 90/220 alusel antud nõusolekute uuendamiseks tootena või toote koostises esineva GMO turuleviimiseks, tuleb sedastada, et vaidlustatud otsus ei võta selles punktis sõnaselget seisukohta. Samas ei tulene see lünk põhjendatuse puudumisest, vaid komisjoni poolt vaidlustatud otsust õigustavate faktiliste ja õiguslike asjaolude väljatoomiseks kasutatud arutluskäigu olemusest. Kuna komisjon tõi välja põhjused, miks ta leidis, et taotlus ei vasta EÜ artikli 95 lõike 5 tingimustele, mis puudutavad keskkonna kaitsega seotud uusi teaduslikke tõendeid ja ainuomaselt selles liikmesriigis ilmnevat probleemi, siis ei pidanud ta vastama Austria Vabariigi argumentidele, mis puudutasid direktiiviga 2001/18 kuni 17. oktoobrini 2006 saavutatud keskkonnakaitse taset.
- 58 Seega tuleb käesolev väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

Kolmas väide, mis tuleneb EÜ artikli 95 lõike 5 rikkumisest

Poolte argumentid

- 59 Hagejad väidavad, et komisjon oleks pidanud Austria Vabariigi taotluse rahuldama, kuna EÜ artikli 95 lõike 5 tingimused olid täidetud. Nad väidavad, et teavitatud meede oli mõeldud keskkonna kaitseks, põhines uutel teaduslikel tõenditel, seda õigustas ainuomaselt Austrias ilmnev probleem ning see vastas proportsionaalsuse põhimõttele.

60 Komisjon kritiseerib neid argumente.

Esimese Astme Kohtu hinnang

61 EÜ artikkel 95, mis Amsterdami lepinguga asendab ja muudab EÜ asutamislepingu artiklit 100a, teeb vahet sellel, kas teatatud normide puhul on tegemist enne ühtlustamist olemasolevate siseriiklike normidega või siseriiklike normidega, mida asjaomane riik soovib kehtestada. EÜ artikli 95 lõikes 4 ette nähtud esimesel juhul peab siseriiklike normide säilitamine olema õigustatud EÜ artiklis 30 märgitud oluliste vajadustega või keskkonna või töökeskkonna kaitsega. EÜ artikli 95 lõikes 5 ette nähtud teisel juhul peavad siseriiklikud normid põhinema ühtlustamiseetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmnenud probleemi kajastavatel keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel.

62 Nende kahe EÜ artiklis 95 ette nähtud juhu vahe seisneb selles, et esimesel juhul olid siseriiklikud normid olemas enne ühtlustamiseetme võtmist. Need normid olid teada ühenduse seadusandjale, kes ei saanud või ei kavatsenud nendest ühtlustamisel lähtuda. Seega peeti lubatavaks, et liikmesriik võib taotleda, et tema siseriiklikud normid jääksid jõusse. Selleks nõuab EÜ asutamisleping, et need meetmed oleksid õigustatud EÜ artiklis 30 märgitud oluliste vajadustega või keskkonna või töökeskkonna kaitsega. Teisel juhul võib uute siseriiklike õigusaktide kehtestamine vastupidi ühtlustamist ohustada. Määratlusest tulenevalt ei saa ühenduse institutsioonid ühtlustamiseetme väljatöötamisel siseriiklike õigusakte arvesse võtta. Sellisel juhul ei võeta arvesse EÜ artiklis 30 märgitud olulisi vajadusi ning asjakohased on ainult keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud põhjused tingimusel, et liikmesriik toob välja uued teaduslikud tõendid ning uute siseriiklike normide kehtestamine on vajalik ühtlustamiseetme võtmise järel ainuomaselt

selles liikmesriigis ilmnenuv probleemi tõttu (eespool viidatud kohtuotsused Saksamaa v. komisjon, punktid 40 ja 41, ja Taani v. komisjon, punktid 56–58).

- 63 EÜ artikli 95 lõikele 5 tugineva liikmesriigi kohustuseks on tõestada, et selle sätte kohaldamise tingimused on täidetud (kohtujurist Tizzano ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Saksamaa v. komisjon, EKL 2003, lk I-847, punkt 71; vt ka EÜ artikli 95 lõikega 4 seonduv analoogiline eespool viidatud kohtuotsus Taani v. komisjon, punkt 84).
- 64 EÜ artikli 95 lõike 5 kohaselt on käesolevas asjas Austria Vabariigil uute teaduslike tõendite põhjal kohustus tõestada, et arvestades pärast direktiivi 2001/18 vastuvõtmist ainuomaselt selles liikmesriigis ilmnenuv probleemi, ei ole direktiiviga 2001/18 tagatud keskkonnakaitse tase vastuvõetav. Seega tuleb kõigepealt vastata küsimusele, kas komisjon leidis ekslikult, et Austria Vabariik ei ole suutnud tõestada pärast direktiivi 2001/18 vastuvõtmist ilmnenuv ainuomase probleemi olemasolu.
- 65 Vaidlustatud otsuses lükkas komisjon tagasi Austria Vabariigi argumendid, millega püüti tõestada EÜ artikli 95 lõike 5 mõttes ainuomase probleemi olemasolu põhjendusel, et taotlusest tuleneb selgelt, et põllumajandusettevõtete väiksus on kõikidele liikmesriikidele ühine joon, mis ei ole kaugeltki omane ainult Land Oberösterreich'ile. Komisjon nõustus samuti EFSA seisukohtadega, mille kohaselt ühelt poolt „esitatud teaduslikud tõendid ei sisalda mingisugust uut või ainuomaselt kohalikku teavet olemasolevate või tulevaste geneetilisel muundatud kultuuride või loomade mõju kohta inimeste tervisele ja keskkonnale” ja teiselt poolt ei esitatud „ühtegi teaduslikku tõendit, et selles Austria osas [oleks] erilisi või erandlikke ökosüsteeme, mille tõttu oleks vajadus teha eraldiseisvat riskianalüüsi kogu Austria territooriumi või Euroopa sarnaste piirkondade jaoks” (vaidlustatud otsuse põhjendused 70 ja 71).

- 66 Tuleb sedastada, et hagejad ei ole esitanud veenvaid tõendeid, mis lubaksid kahelda ainuomase probleemi olemasolu käsitlevate hinnangute põhjendatuses, vaid nad on piirdunud põllumajandusettevõtete väiksuse ja mahepõllumajanduse tähtsusega Land Oberösterreich'is.
- 67 Eelkõige ei ole hagejad tuginenud tõenditele, mis lükkaksid ümber EFSA väited, mille kohaselt Austria Vabariik ei ole tõestanud, et Land Oberösterreich'i territooriumil oleks erilisi või erandlikke ökosüsteeme, mille tõttu oleks vajadus teha eraldiseisvat riskianalüüsi kogu Austria territooriumi või Euroopa sarnaste piirkondade jaoks. Kui kohtuistungil paluti hagejate seisukohta GMO-de probleemi ulatuse kohta Land Oberösterreich'i territooriumil, siis hagejad ei olnud võimelised välja tooma seda, kas selliseid organisme seal on leitud. Land Oberösterreich täpsustas, et teavitatud meetme vastuvõtmine tulenes hirmust, et GMO-de olemasolu tuleb taluda kokkuleppe teavitatud lõppemise tõttu, mille kohaselt liikmesriikidel oli ajutiselt kohustus nendele organismidele lubasid enam mitte väljastada. Need üldist laadi kaalutlused ei lükka ümber vaidlustatud otsuse konkreetseid hinnanguid.
- 68 Seega tuleb tagasi lükata argumendid, millega hagejad vaidlustasid komisjoni hinnangu ainuomaselt teavitavas liikmesriigis ilmnenu probleemi käsitleva tingimuse kohta.
- 69 Kuna EÜ artikli 95 lõike 5 tingimused on kumulatiivsed, siis piisab eranditaotluse rahuldamata jätmiseks sellest, kui üks nendest tingimustest ei ole täidetud (eespool viidatud kohtuotsus Saksamaa v. komisjon, punkt 81). Kuna hagejad ei suutnud tõestada, et üks EÜ artikli 95 lõikes 5 ette nähtud tingimus oli täidetud, tuleb kolmas väide põhjendamatuses tõttu tagasi lükata, ilma et oleks vaja otsustada teiste etteheidete või argumentide üle.

Neljas väide, mis tuleneb ettevaatusprintsipi rikkumisest

- 70 Hagejad heidavad komisjonile ette, et komisjon ei pööranud tähelepanu sellele, et teavitatud meede on ennetusmeede EÜ artikli 174 lõike 2 kohaselt, mida õigustab ettevaatusprintsip, mida komisjon vaidlustab.
- 71 Esimese Astme Kohus leiab, et see väide ei ole asjakohane. Komisjon lahendas EÜ artikli 95 lõike 5 alusel esitatud taotlust. Ta leidis, et selle artikli kohaldamise tingimused ei olnud täidetud. Esimese Astme Kohus leidis kolmanda väite uurimise tulemusena, et vaidlustatud otsus ei olnud ekslik. Komisjon pidi talle esitatud taotluse seega igal juhul rahuldamata jätma.
- 72 Seega tuleb neljas väide tagasi lükata.
- 73 Arvestades kõike eespool toodut, tuleb hagid tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 74 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

75 Kuna käesolevas asjas on kohtuotsus tehtud hagejate kahjuks, jäetakse komisjoni Esimese Astme Kohtu menetluse kohtukulud vastavalt tema nõudele hagejate kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (neljas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja hagejatelt.**

Legal

Lindh

Vadapalas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. oktoobril 2005 Luxembourgis

Kohtusekretär

Neljanda koja esimees

H. Jung

H. Legal